

Stinné stránky učení Martina Luthera

Obsah

- 1 Úvodní myšlenky o osobnosti Martina Luthera
- 2 Martin Luther popíral svobodnou vůli
- 3 Martin Luther učil, že na způsobu života se nedá poznat, zda je někdo skutečně křesťan
- 4 Martin Luther odmítal některé části Bible
- 5 Martin Luther nabádal knížata k brutálnostem proti sedlákům
- 6 Martin Luther měl nelidský postoj vůči židům
- 7 Závěr

⚓ 1 Úvodní myšlenky o osobnosti Martina Luthera

Martin Luther je bezpochyby jedna z nejdůležitějších osobností církevních dějin. Jeho učení bylo napříč staletími určující pro teologii a praxi protestantských církví. Též nezvratně ovlivnil novodobé katolictví. Přispěl svým překladem Starého i Nového Zákona k rozšíření znalosti Písma. Ohledně jeho biblických výkladů se však názory liší. Vůči těm, kteří ho obviňovali a kritizovali, se často odvolával na svědomí vedené Bohem. Žádal posuzovat spravedlivým soudem na základě Bible jak jeho slova, tak i jeho skutky.

V tomto článku jsme se snažili zkoumat učení a výpovědi Martina Luthera. Ve světle tohoto učení jsme hledali odpověď na otázku, nakolik může být Martin Luther považován za křesťanskou autoritu.

Neboť...

Zasadte dobrý strom, i jeho ovoce bude dobré. Zasadte špatný strom, i jeho ovoce bude špatné. Strom se pozná po ovoci. Plemeno zmijí: Jak může být vaše řeč dobrá, když jste zlí? Čím srdce přetéká, to ústa mluví. Dobrý člověk z dobrého pokladu srdce vynáší dobré; zlý člověk ze zlého pokladu vynáší zlé. Pravím vám, že z každého planého slova, jež lidé promluví, budou skládat účty v den soudu. Neboť podle svých slov budeš ospravedlněn a podle svých slov odsouzen. (Matouš 12:33-37)

⚓ 2 Martin Luther popíral svobodnou vůli

Ve své knize O zotročené vůli (Vom unfreien Willen) Martin Luther píše:

„Přiznáme-li mu tedy předvídatost a všemohoucnost, je přirozeně nesporným důsledkem, že jsme se nestvořili a nežijeme ani nic neděláme sami od sebe, nýbrž prostřednictvím jeho všemohoucnosti. Když tedy dříve předzvěděl, že budeme takoví, a nyní nás takovými činí, hýbe námi a řídí nás, je prosím možno vymýšlet si něco takového, co by v nás bylo svobodné a dělo by se pořád a pořád jinak, než jak to předzvěděl nebo nyní koná? Boží předzvědění a všemohoucnost jsou tedy diametrálně odlišné od naší svobodné vůle. Bud' se Bůh zmýlí ve svém předvídání a pobloudí i v konání (což je nemožné), nebo my budeme konat a staneme se předmětem konání v souladu s jeho předzvěděním a činností. Boží všemohoucností však nenazývám onu moc, která nedělá mnoho věcí, které dělat může, nýbrž činnou sílu, která mocně koná všechno ve všech, neboť tímto způsobem Písmo nazývá Boha všemohoucím. Tato

Boží všemohoucnost a předzvědění naprosto ruší, pravím, učení o svobodné vůli., [1]

Tyto Lutherovi výpovědi jsou v přímém rozporu s podstatou Boha, který chce spásu pro všechny lidi, protože je miluje. Lutherovo největší selhání je učení, že Bůh skrze své předzvědění a všemohoucnost předurčuje lidská rozhodnutí. V tomto kontextu je důležité vyjasnit, že Bůh již dopředu ví, pro co se člověk zcela svobodně rozhodne. Bůh je vševědoucí, protože je nadčasový. Stojí nad časem, a proto toto Boží vědomí o budoucnu neurčuje události, které se dějí v čase. Jeho předzvědění si neprotiřečí s lidskou svobodou a tuto svobodu nerozkládá. Bůh neurčuje vše, co se ve světě děje, a přesto je v souladu s biblickým učením všemohoucí. Může dopustit, aby věci měli svůj vlastní běh podle lidské vůle, kterou on sám stvořil.

Podle biblického učení chce Bůh, aby byl každý člověk spasený a došel k poznání pravdy (Jan 12:44-50, 1. Timoteovi 2:1-7). Ačkoliv Bůh chce, aby byli všichni spaseni, realita je jiná. Proto v Bibli nacházíme verše o věčném zatracení (Matouš 25:31-46 - obzvlášť verš 46, 2. Tesalonickým 1:3-10 atd.). Když Bůh chce, aby byli všichni spaseni, jak je možné, že většina lidí spásu nikdy nenajde? Zdá se to jako bychom si museli vybrat mezi vírou v Boží všemohoucnost a vírou ve svobodnou vůli člověka.

Martin Luther dále v díle O zotročené vůli píše:

„Lidská vůle se tudíž nachází uprostřed (mezi Bohem a satanem) jako tažný dobytek; nasedne-li na ni Bůh, chce a kráčí tam, kam chce on, jak se praví v Žalmu (73.22n): „Jak dobytče jsem před tebou býval. Já však chci být ustavičně s tebou.“ Sedne-li na ni satan, chce a kráčí, kam chce on, a nerozhoduje o tom, ke kterému z obou jezdců poběží a kterého vyhledá; nýbrž Jezdci sami bojují o to, kdo vůli opanuje a bude vlastnit.“ [2]

V těchto slovech ohledně Boží všemohoucnosti Luther sám sobě protiřečí. Popisuje Satana jako mocnou bytost, která je s Bohem na stejné úrovni. Bůh s ním musí o člověka vést zápas. Tento Lutherův dualismus^[3] je velmi vzdálený od biblického učení. Pokud je Bůh všemocný, proč musí o cokoli zápasit. Kdybychom použili Lutherovu logiku, pak ani Satan nemůže „osedlat“ člověka v rozporu s Boží vůlí. Nebo by toto měla být Boží vůle? Mimochodem Luther vytrhl Žalm 73 ze souvislosti. Žalmista chce říct, že jeho srdce bylo zatrpklé a on byl před Bohem jako dobytče - uzavřený vůči poznání, které mu chtěl dát Bůh, dokud se k Němu neobrátí. Nakonec však v Bohu našel svou jistotu a bezpečí.

Martin Luther — O zotročené vůli :

„Jestliže se tedy onomu sousloví (svobodná vůle) nechceme úplně vyhnout, což by bylo nejbezpečnější a nejbohabojnější, alespoň v dobré víře vyučujme jeho užívání v tom smyslu, že člověku ponecháme svobodnou vůli nikoli vůči věcem, které ho přesahují, nýbrž pouze v tom, co je mu podrobno; tak bude vědět, že mu v oblasti jeho schopností a majetku přísluší právo těchto věcí na základě svobodného rozhodnutí užívat, nakládat s nimi nebo se jich zřici, ovšem s tím, že i to řídí svobodná vůle jediného Boha směrem, jakým on uzná za vhodné. Ve vztahu k Bohu, v záležitostech týkajících se buď spásy, nebo zatracení, člověk ovšem svobodnou vůli nemá, nýbrž je zajatcem, poddaným a otrokem buď vůle Boží, nebo vůle satanovy.“ [4]

I zde si Luther sám se sebou protiřečí. I on si všímá, že je nutné připsat člověku určitou svobodu - přinejmenším ve všedních věcech. Jeho lpění na vlastním učení mu však nedovoluje to dotáhnout do důsledku. Musí pak napsat, že i svoboda ve všedních věcech je vedena Bohem „směrem, jakým on uzná za vhodné“ a tak opět odmítnout správný závěr, že člověk přeci jen svobodu má.

Martin Luther (O zotročené vůli):

„Co se týče mě samého vyznávám: I kdyby se to nějak mohlo stát, nechtěl bych, aby mi byla dána

svobodná vůle nebo aby bylo něco ponecháno v mých rukách, a tak tím mohl usilovat o spásu...„[5]

Toto vyznání dosvědčuje, jak málo miloval Boha a jeho pravdu. Bible mluví o nevyhnutném, odevzdaném a důsledném boji – používat lidskou vůli správným způsobem (Římanům 6, Římanům 12:1-2 atd.). Bůh nás přijímá do svého království, ale pouze za podmínky, že to i sami chceme (např. Lukáš 13:22-30).

✚ 3 Martin Luther učil, že na způsobu života se nedá poznat, zda je někdo skutečně křesťan

Ve Vánoční postile (Weihnachtspostille) Martin Luther píše:

„Křesťanské jsoucno nespočívá ve vnějším způsobu života. Ani neproměňuje člověka v jeho vnějším stavu nýbrž ve vnitřním. Dává jiné srdce, jinou smělost, vůli a mysl, která však činí ty samé skutky, které činí i člověk bez této mysli a vůle. Křesťan přece ví, že záleží zcela na víře. Proto jde, stojí, jí, pije, obléká se, působí a žije jako každý jiný člověk v jeho stavu, a tak se jeho křesťanství nedá vyzorovat, jak říká Kristus Luk. 17,20 „Království Boží nepřichází tak, abyste to mohli vyzorovat ani se nedá říci: ‚He, je tu‘ nebo ‚je tam‘! Vždyť království Boží je ve vás!“...„ [6]

V Domácí postile (Hauspostille) Martin Luther píše:

„Křesťana nemůžeme posoudit podle vnějšího života. Jeho život je stejně tak nečistý a chatrný jako život nekřesťana. Proto se musíme denně modlit „Odpusť nám naše viny“. Ten, kdo chce křesťana posoudit, nechť tak činí podle víry. Podle našeho těla a krve jsme hříšníci a musíme zemřít tak jako jiní a očekávat mnohá utrpení jako jiní – dokonce i víc než lidé, kteří nejsou křesťané. Vždyť křesťané pociťují hřích víc než jiní lidé...„ [7]

Lutherovo smýšlení o křesťanské životní praxi se nedá sladit s Biblií a přináší i problémy spojené s lidskou podstatou. Duše, vůle a rozum člověka se nedají oddělit od jeho skutků. Jsme vědomé bytosti a zamýšlíme se nad tím, co děláme. Naše nitro a naše přesvědčení vychází najevo v tom, co děláme.

Dobry strom nedava špatne ovoce a špatný strom nedává dobré ovoce. Každý strom se pozná po svém ovoci... Dobrý člověk z dobrého pokladu svého srdce vydává dobré a zlý ze zlého vydává zlé... (Lukáš 6:43-45)

Obrácení znamená úplnou proměnu smýšlení, přináší nový hodnotový žebříček, podle kterého člověk nově zformuje svůj život:

A nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží, co je dobré, Bohu milé a dokonalé. (Římanům 12:2)

Nevěřící může vidět Boží působení na životním svědectví křesťana a může být přesvědčený skrze křesťanovu lásku a moc, která křesťana osvobozuje od hříchu.

Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. A když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí všem v domě. Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích. (Matouš 5:14-16)

Jaké by bylo toto světlo pro lidi bez Boha, kdyby nebylo naše křesťanství viditelné na našem jednání? I Petr vidí velký rozdíl ve způsobu života před a po obrácení. Křesťané jsou hanobeni bezbožnými, protože se již

neúčastní jejich zlých skutků:

Proto i vy ve zbývajícím čase života nebudte oddáni lidským vášním, ale vůli Boží. Dost dlouho už jste dělali to, v čem si libují pohané: žili jste v nevázanosti, vášních, v opilství, v hodech, pitkách a v hanebném modlářství. Když se již spolu s nimi nevrháte do téhož proudu prostopášnosti, dráždí je to a uráží vás. (1. Petřův 4:2-4)

K Lutherovým slovům „Ten, kdo chce křesťana posoudit, nechť tak činí podle víry,“ si můžeme přečíst myšlenky, které napsal Jakub ve svém listě:

Co je platné, moji bratří, když někdo říká, že má víru, ale přitom nemá skutky? Může ho snad ta víra spasit? (Jakubův list 2:14)

Neuznáš, ty nechápavý člověče, že víra bez skutků není k ničemu? (Jakubův list 2:20)

Jakub zde nezastává jiné učení než Pavel. Ani Jakub neučí, že člověk může být skrze dobré skutky spasený. Skutky jsou plody živé víry a její nutný důsledek. Tak o tom píše i Pavel například v listu Efezským 2:8-10:

Milostí tedy jste spaseni skrze víru. Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit. Jsme přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvořeni k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil.

✞ 4 Martin Luther odmítal některé části Bible

V Předmluvě listu Židům (Vorrede zum Hebräerbrief) Martin Luther píše:

„Kromě toho obsahuje nesnáz v 6. a 10. kapitole, kde přímo popírá pokání po křtu a kapitola 12,17 říká, že Ezau nenašel pokání, ačkoliv ho hledal. To je proti všem evangeliím a Pavlovým listům. Chtělo by se mi najít nějaké východisko, ale ta slova jsou tak jasná, že nevím, zda to je možné. Zdá se mi, že list je složený z vícero částí, které nejsou na stejné úrovni. Ať už je to jakkoliv, je to přeci jen mimořádně učený list, který mluví o kněžství Kristově mistrně a důkladně. Též vytříbeně a bohatě vykládá Starý Zákon. Je tedy zjevné, že pochází od znamenitého a vyučeného muže, který byl učedníkem apoštolů, mnohému se od nich naučil a je zběhlý v Písmu. Ačkoliv nepokládá základy víry, jak sám v kapitole 6,1 dosvědčuje a což je úkol apoštola, přesto však na tom základě staví zlato, stříbro a drahé kamení, jak říká Pavel v 1Korintským 3,12. I když je snad na některých místech přimícháno něco trávy a slámy, nemělo by nám to zabránit přijímat tak vytříbené vyučování se vsí úctou. Jen ho nemůžeme dát ve všem na stejnou úroveň s vyučováním apoštolů... [8]

V Předmluvě k Jakubovu listu (Vorrede zum Jakobusbrief) Martin Luther píše:

„Ačkoliv tento list sv. Jakuba byl starými odmítán, chválím jej a považuji jej za dobrou knihu, protože nesestavuje žádné lidské nauky, ale důrazně hlásá Boží zákon. Nicméně abych konstatoval svůj vlastní názor na něj, ač bez předsudku ke komukoliv, nepovažuji jej za apoštolský spis a mám pro to následující důvody:

Na prvním místě jde přímo proti sv. Pavlovi a celému zbytku Písma tím, že připisuje ospravedlnění skutkům [2:24]. Říká, že Abraham byl ospravedlněn svými skutky, když obětoval svého syna Izáka [2:21]; ačkoliv v listu Římanům 4:2-22 sv. Pavel naproti tomu učí, že Abraham byl ospravedlněn bez ohledu na skutky, jen svojí vírou, předtím než obětoval svého syna, a dokazuje to z Mojžíše v Genesi 15:6. Ačkoliv tato epištola

může podporovat a její výklad nabízet toto ospravedlnění skutky, nemůže být hájena ve své aplikaci [Jak 2:23] na skutky Mojžíšova tvrzení v Genesi 15:6. Neboť Mojžíš tady mluví jen o Abrahamově víře a ne o jeho skutcích, jak sv. Pavel dokládá v Řím 4:3nn. Tato chyba tak dokazuje, že tato epištola není dílem žádného apoštola.

Na druhém místě je jejím cílem učit křesťany, ale v celém tomto dlouhém učení není ani jednou zmínka o pašijích, vzkříšení nebo o Duchu Kristově. Krista sice několikrát jmenuje, ale nic o něm neučí a mluví jen o obecné víře v Boha. Úkolem pravého apoštola je kázat umučení a vzkříšení Krista a klást na něj základ víry, jak říká sám Kristus v J 15[:27]: „Budete mi vydávat svědectví.“ V tomto souhlasí všechny pravé posvátné knihy, že totiž všechny kážou a hlásají [treiben] Krista. A to je pravá zkouška, kterou máme posuzovat všechny knihy, když vidíme, zda kážou nebo nekážou Krista. Všechna Písma nám totiž ukazují Krista (Řím 3[:21]) a sv. Pavel nechce znát nic jiného než Krista (1K 2[:2]). Cokoliv neučí Krista, není už apoštolské, i kdyby to učil sv. Petr nebo sv. Pavel. A cokoliv káže Krista, by bylo apoštolské, i kdyby to dělali Jidáš, Annáš, Pilát a Herodes.

Tento Jakub ale nedělá nic víc, než že vede k zákonu a jeho skutkům. Mimoto skládá věci dohromady tak chaoticky, že se mi zdá, že to musel být nějaký dobrý a zbožný muž, který vzal pár výroků od apoštolských učedníků a pak je hodil na papír. Nebo to mohlo být někým napsáno na základě jeho kázání. Zákon nazývá „zákonem svobody“, ačkoliv jej Pavel nazývá zákonem otroctví, hněvu, smrti a hříchu.

Mimoto cituje výroky sv. Petra [v 5:20]: „Láska přikryje množství hříchů“ [1Pe 4:8] a dále [v 4:10]: „Pokořte se pod mocnou ruku Boží“ [1Pe 5:6]; rovněž i výrok sv. Pavla v Galatským 5[:17] „Duch žádá proti tělu“. A přitom z časového hlediska byl sv. Jakub usmrcen od Heroda [Sk 12:2] v Jeruzalémě, před sv. Petrem. Takže se zdá, že [tento autor] přišel až dlouho po sv. Petrovi a sv. Pavlovi.

Svým slovem chtěl bojovat proti těm, kdo spoléhali na víru bez skutků, ale úkolu nedostál. Zkouší dosáhnout brnkáním na strunu zákona toho, čeho apoštolové dosahovali povzbuzováním lidí k lásce. Nemohu ho proto zahrnout mezi hlavní knihy, ačkoliv nikomu nechci bránit, aby jej zahrnoval a velebil, jak si přeje, neboť v něm je jinak mnoho dobrých výroků.“[9]

Bylo by nad rámec tohoto článku věnovat se všem detailům tohoto citátu. Proto jen myšlenka k jednomu zásadnímu bodu: Luther nebere v úvahu, že Jakub a Pavel používají pojem skutky různě. Pavel odmítá skutky zákona. Jakubovi jde však o skutky lásky, které nemáme zanedbávat.

Je k zamyšlení, jak je možné, že Luther je na jednu stranu vyzdvihován jako osobnost a křesťan a na druhou stranu neuznával výše zmíněné části Nového Zákona.

✚ 5 Martin Luther nabádal knížata k brutálnostem proti sedlákům

Ve svém spise Proti loupeživým a vražedným rotám sedláků (Wider die räuberischen und mörderischen Rotten der Bauern) Martin Luther píše:

„Proto ať každý pamatuje, že není nic jedovatějšího, škodlivějšího a ďábelštějšího než buřič, a kdo může, nechť bije, rdousí a bodá tajně nebo veřejně, jelikož s odbojným člověkem je tomu tak, jako když člověk musí zabít zuřivého psa. Nezabiješ-li jej, zahubí on tebe a celou zemi s tebou.“[10]

A dále:

„Konečně existuje ještě jeden důvod, který by měl vrchností pohnout. Sedláci nemají dost na tom, že patří ďáblu, ale nutí a ponoukají mnohé zbožné lidi proti jejich vůli k tomu, aby se připojili k jejich ďábelskému spolku a stali se součástí veškeré jejich zloby a zatracení. Neboť kdo schvaluje to, co tito činí, míří k ďáblu spolu s nimi a je vinen všemi zločiny, které páchají, byť by tak musel činit proto, že je slabý ve víře a že jim

neodporuje. Zbožný křesťan by měl raději stokrát strpět smrt než o píd' ustoupit věci sedláků. Ó, jak mnoho mučedníků může nyní povstat díky krvežíznivým sedlákům a vrahoprorokům! S takovými nešťastníky, které sedláci lapili, by měla mít vrchnost smilování. A nemají-li jiný důvod sahat proti sedlákům po meči a nasazovat v boji s nimi své vlastní životy a majetek, je s dobrým svědomím pro takový postup dostatečným, ba víc než dostatečným důvodem to, že takto vysvobodí a pomohou duším, kterým sedláci vnutili svůj ďábelský spolek a které s nimi bez vlastní vůle tak strašně hřeší a musí být zatraceny. Neboť tyto duše jsou vskutku v očistci, ano v poutech pekelných a ďábelských.

Proto, drazí páni, na tomto místě osvobozujte, zachraňujte, pomáhejte! Mějte nad těmi chudáky smilování! Bodej, bij a škrť každý, kdo můžeš. Přijdeš-li při tom o život, blaze tobě! Blaženější smrti nemůžeš nikde dosáhnout, neboť zemřeš v poslušnosti Božího slova a příkazu (Římanům 13) a ve službě lásky, při záchraně svého bližního z pout pekelných a ďábelských.,,[11]

✚ 6 Martin Luther měl nelidský postoj vůči židům

Martin Luther napsal ve svém pamfletu O židech a jejich lžích (Von den Juden und ihre Lügen) následující posouzení a návrhy [12] :

„Jejich dech páchne po pohanském zlatě a stříbře, neboť žádný národ pod sluncem nebyl hamižnější, jelikož oni jsou, byli a nadále zůstanou Židy, jak je vidět na jejich proklaté lichvě.“

„Arci, drží nás, křesťany, v zajetí v naší vlastní zemi, nechávají nás pracovat v potu tváře, získávat peníze a majetek, zatímco oni sedí za pecí, lenoší, žijí v přepychu, pečou hrušky, žerou, chlastají, žijí si jako v bavlnce z našeho nahospodařeného jmění, lapili nás a naše statky na tu svou proklatou lichvu... Jsou tedy našimi pány a my jejich pohůnky.,, ,

„Proto jsou v dějinách často obviňováni, že otravovali studny, kradli a probodávali děti jako v Tridentu, ve Weissensee atd. Oni to ovšem popírají. Ale ať už tomu tak je či nikoli, vím, že jim nechybí dostatek vůle k tomu, aby s takovým činem mohli přijít, ať už tajně nebo zjevně.‘

„A když uvidíš či uslyšíš poučování nějakého Žida, pak nemysli na nic jiného, než že slyšíš jedovatého baziliška, který i svým vzhledem lidi otravuje a zabíjí.,, ,

„A proto uvidíš-li pravého Žida, můžeš si s dobrým svědomím sbít kříž a s jistotou říci: Právě přichází ztělesněný ďábel.‘

„Za prvé: jejich synagogy a školy budou zapáleny a co neshoří, bude zasypáno zemí a rozptýleno, aby nikdo nikdy už neviděl ani kámen ani popel. Toto učiňme našemu Pánu a křesťanstvu ke cti, aby Bůh viděl, že jsme křesťané.

Za druhé: stejným způsobem budou rozbořeny a zničeny jejich domy, neboť v nich dělají totéž, co ve svých školách. Za to budou nahnáni pod jednu střechu nebo do jedné stáje jako cikáni, aby věděli, že nejsou pány v naší zemi...

Za třetí: budou jim odebrány jejich modlitební knížky a talmudy, z nichž se učí to modlářství, lži, zlořečení a rouhání.

Za čtvrté: jejich rabínům bude zakázáno pod ztrátou hrdla nadále šířit jejich učení...

Za páté: Židům bude zcela zrušena ochrana na silnicích a zakázáno jejich používání.

Za šesté: bude jim zakázána lichva, vzata veškerá hotovost a cennosti ze stříbra a zlata, které budou dány stranou a uschovány...

Za sedmé: mladým a silným Židům a Židovkám budou dány do rukou ty cepy, sekery, krumpáče, rýče, přeslice a vřetena, aby si v potu tváře vydělávali na chleba..."

Pokud se Židé ve společnosti nespokojí s tímto údělem hélóťů, což lze předpokládat, pak budou muset být po vzoru Španělska a Francie vyhnáni ze země."

Těchto sedm návrhů Martina Luthera adresovaných světské vrchnosti, se podle Klause Deppermanna do značné míry kryjí s pokyny, které vydal Joseph Goebbels v listopadu roku 1938 k průběhu „křišťálové noci“ (proběhla v den výročí narození Martina Luthera).

Klaus Deppermann dále uvádí, že rozdíl mezi Lutherovou nenávisí k Židům a moderním antisemitismem není tak velký, i když Luther nevyzýval k vyvražďování Židů, nýbrž k jejich důslednému potlačování, popř. k vyhánění. V možných praktických důsledcích není velký rozdíl mezi dávnými teologickými hesly o zavržení židovského národa a o nemožnosti jeho záchrany a biologicky podloženým antisemitismem. V obou případech je tento národ odsouzen ke zkáze.

📌 7 Závěr

Naše sbírka Lutherových citátů nemá za cíl poskytnout vyčerpávající a detailní vylíčení jeho učení a života. Přestože Martin Luther během svého života napsal různé pravdivé myšlenky nebo odvážně bojoval i za některé správné věci, čteme v jeho spisech též výroky, které jsou falešné a nebiblické. Chtěli jsme proto v tomto článku zprostředkovat širší pohled na Martina Luthera. I když někdo říká něco správného, musíme zůstat bdělí a připraveni posuzovat jeho učení v celku. Jen to nás může ochránit před falešným učením.

Což pramen z téhož zřídla vydává vodu sladkou i hořkou? Což může, bratří, fíkovník nést olivy nebo réva fíky? Právě tak nemůže slaný pramen dávat sladkou vodu. (Jakub 3:11-12)

Kdo zachází dál a nezůstává v učení Kristovu, nemá Boha; kdo zůstává v jeho učení, má i Otce i Syna. Přejde-li někdo k vám a nepřináší toto učení, nepřijímejte ho do domu a nevítejte ho; kdo ho vítá, má účast na jeho zlých skutcích. (2. list Janův 9-11)

Všecko zkoumejte, dobrého se držte, zlého se chraňte v každé podobě. (1. Tesalonický 5:21-22)

E-mailová adresa

Zpráva

Odeslat

Poznámky:

1. Luther, Martin. *O zotročené vůli*. Vydání první. Žandov: Poutníkova četba, 2019, s. 163. ISBN 978-80-87606-31-5.

De servo arbitrio – Vom unfreien Willen, 1525: Luther Deutsch, Bd 3, S. 287, vgl. Weimarer Ausgabe 18,718.

2. Luther, Martin. *O zotročené vůli*. Vydání první. Žandov: Poutníkova četba, 2019, s. 57. ISBN 978-80-87606-31-5.

De servo arbitrio – Vom unfreien Willen, 1525 Luther Deutsch, Erg.Bd. Lutherlexikon, S. 390f, vgl. Weimarer Ausgabe 18,635,17–22.

3. Tímto vyjádřením nechceme říct, že Lutherovo myšlení bylo dualistické v zásadě nebo že by v zásadě viděl Boha a Satana na stejné úrovni. Reagujeme zde na tento konkrétní citát, v kterém se Luther snížil do pozice, která jinak jeho smýšlení neodpovídá.

4. Luther, Martin. *O zotročené vůli*. Vydání první. Žandov: Poutníkova četba, 2019, s. 60. ISBN 978-80-87606-31-5.

De servo arbitrio – Vom unfreien Willen, 1525: Luther Deutsch, Erg.Bd. Lutherlexikon, S. 390, vgl. Weimarer Ausgabe 18,638,4–11.

5. Luther, Martin. *O zotročené vůli*. Vydání první. Žandov: Poutníkova četba, 2019. 260 s. ISBN 978-80-87606-31-5.

De servo arbitrio – Vom unfreien Willen, 1525: Luther Deutsch, Bd 3, S. 326 f., vgl. Weimarer Ausgabe 18,783.

6. Citovaná část je vlastním překladem z: Weihnachtspostille 1522: Luther Deutsch, Erg.Bd. Lutherlexikon, S. 57 f., vgl. Weimarer Ausgabe 10I1,137,18–138,5

Ein christlich Wesen besteht nicht im äußerlichem Wandel; es wandelt auch den Menschen nicht nach dem äußerlichen Stande, sondern nach dem innerlichen, d. h., es gibt ein andres Herz, einen andren Mut, Willen und Sinn, welcher dieselben Werke tut, die ein anderer ohne solchen Mut und Willen tut. Denn ein Christ weiß, dass es ganz am Glauben liegt. Darum gehet, stehet, isset, trinket, kleidet, wirket und wandelt er wie sonst ein gemeiner Mann in seinem Stande, dass man nicht seines Christentums gewahr wird, wie Christus *Luk. 17,20f* saget: „Das Reich Gottes kommt nicht mit äußerlichen Gebärden; man wird auch nicht sagen: Siehe hier! oder: da ist es! Denn sehet, das Reich Gottes ist inwendig in euch“

K uvedenému biblickému místu poznamenáváme, že moderní překlady ho překládají jinak „Vždyť království Boží je mezi vámi!“ Ježíš zde nemluvil o božím působení, které zůstane navenek skryté nýbrž o tom, že skrze něho je Boží království přítomné mezi lidmi. Ježíš tato slova neřikal jeho učedníkům nýbrž jeho nepřátelům farizeům. Proto se zde nemůže jednat o neviditelné křesťanství.

7. Citovaná část je vlastním překladem z: Hauspostille 1544, Von der Frucht der Auferstehung Christi: Luther Deutsch, Erg.Bd. Lutherlexikon, S.58, vgl. Weimarer Ausgabe 52,251, 18–24.

Man kann einen Christen nicht recht nach dem äußerlichen Leben beurteilen. Denn es ist ebenso unrein und baufällig wie des Nichtchristen Leben. Deshalb müssen sie täglich beten: „Vergib uns unsere Schuld“. Wer

aber einen Christen recht ansehen und beurteilen will, der tue es nach dem Glauben. Denn nach unserm Fleisch und Blut sind wir Sünder und müssen ebenso sterben und allerlei Unglück hier auf Erden erwarten und wohl mehr als andere Leute, die Nichtchristen sind. Denn Christen fühlen die Sünde mehr als andere Leute

8. Citovaná část je vlastním překladem z: Vorrede zum Hebräerbrief, 1522: Luther Deutsch, Hsg. Kurt Aland, Bd. 5, Stuttgart 2. Auflage 1963, S. 62, vgl. Weimarer Ausgabe DB 7,344.

Über das (hinaus) bietet er eine große Schwierigkeit dadurch, dass er im 6. und 10. Kapitel die Buße den Sündern nach der Taufe stracks verneinet und versagt und Kapitel 12,17 sagt, Esau habe Buße gesucht und doch nicht gefunden, was wider alle Evangelien und Briefe des Paulus ist. Und obwohl man einen Ausweg aus der Schwierigkeit suchen möchte, so lauten doch die Worte so klar, dass ich nicht weiß, obs möglich sei. Mich dünkt, es handle sich um einen Brief aus vielen Stücken zusammengesetzt und nicht überall in gleicher Höhenlage.

Wie dem allen sein mag, so ists doch ein ausbündig gelehrter Brief, der vom Priestertum Christi meisterlich und gründlich aus der Schrift redet, dazu das Alte Testament fein und reichlich ausleget, so dass es offenbar ist, er stamme von einem trefflichen, gelehrten Manne, der ein Jünger der Apostel gewesen, viel von ihnen gelernet hat und gründlich aus der Schrift geübt ist. Und ob er wohl nicht den Grund des Glaubens legt, wie er selbst Kapitel 6,1 bezeugt, welches der Apostel Amt ist, so bauet er doch fein drauf Gold, Silber, Edelsteine, wie Paulus 1.Korinther 3,12 sagt. Deshalb soll uns nicht hindern, ob vielleicht etwas Holz, Stroh oder Heu mit untergemenet werde, sondern wir wollen solche feine Lehre mit allen Ehren aufnehmen, nur dass man sie den apostolischen Briefen nicht in allen Dingen gleichstellen soll.

9. GROMBIŘÍK, Martin. Předmluva k listům sv. Jakuba a sv. Judy [od Martina Lutera]. In: *Signály.cz* [online]. [Vyd.] 5. 5. 2009 [cit. 2020-04-30]. Dostupné z: <https://tvi.signaly.cz/0905/luther-o-jakubove-listu>

Vorrede zum Jakobusbrief, 1522: Luther Deutsch, Bd. 5, S. 62–64, Vgl. Weimarer Ausgabe DB 7,384–386.

10. Luther, Martin a Žemla, Martin, ed. Proti loupeživým a vražedným rotám sedláků. *Martin Luther: výbor z díla*. Vydání první. Praha: Vyšehrad, 2017, s. 293. ISBN 978-80-7429-909-4.

Wider die räuberischen und mörderischen Rotten der Bauern, 1525: Luther Deutsch, Bd. 7, S. 192; vgl. Weimarer Ausgabe 18,358.

11. Luther, Martin a Žemla, Martin, ed. Proti loupeživým a vražedným rotám sedláků. *Martin Luther: výbor z díla*. Vydání první. Praha: Vyšehrad, 2017, s. 296–297. ISBN 978-80-7429-909-4.

Wider die räuberischen und mörderischen Rotten der Bauern, 1525: Luther Deutsch, Bd. 7, S. 196 f.; vgl. Weimarer Ausgabe 18,361.

12. Deppermann, Klaus. Nenávistné a přátelské vztahy vůči Židům v raném protestantismu. In: Martin, Bernd, ed. *Židovská menšina v dějinách*. Olomouc: Votobia, s. 102–121. ISBN 80-7198-311-X.
[Pan K. Depperman v knize cituje přeložené části z německé knihy: Luther, Martin. Von den Juden und ihren Lügen. 1543 (O židech a jejich lžích).]

Von den Juden und ihren Lügen 1543: Schriften wider Juden und Türken, S. 206 f.; vgl. Weimarer Ausgabe 53, s. 446–447, 482n, 521, 542.

© 2021 www.krestane.info - Všechna práva vyhrazena.

Uvedená biblická místa jsou převzata z Bible :

Písmo svaté Starého a Nového zákona : český ekumenický překlad © 1987 – 2009 .

Odkazy a obsah článků (v nezměněné formě s uvedením zdroje) mohou být šířeny pro nekomerční účely.

Publikování anebo šíření obsahu těchto webových stránek v jiné formě anebo pro jiný účel podléhá našemu souhlasu.

Webová stránka může obsahovat odkazy na internetové stránky třetí strany.

Jejich zveřejnění neznamena, že jejich obsah schvalujeme, přijímáme anebo s ním souhlasíme.